

Kaupunginvaltuusto myönsi seuraaville henkilöille eron kaupunginvaltuutetun tehtävästä: apul. kaup. joht. Pentti Pusalle 1.1.1970 lukien; vt Aarne Leskiselälle 1.6. lukien hänen tultua valituksi apulaiskaupunginjohtajaksi sekä vt Pekka Tarjanteelle 1.7. lukien paikkakunnalta poismuuton takia. Tilalle tulivat vastaavasti varat. Eino Kihlberg, järjestelymest. Veikko Aalto ja valtiot. maist. Aarne Välikangas (7.1. 34 §, 27.5. 367 §, 10.6. 413 §).

Kaupunginvaltuusto valitsi puheenjohtajakseen vt Saukkosen, ensimmäiseksi varapuheenjohtajakseen vt Rantalan ja toiseksi varapuheenjohtajakseen vt Londenin (7.1. 3 §).

Merkittiin tiedoksi vt Mäkinen-Ollisen ilmoitus, että hän on siirtynyt Helsingin Kokoomuksen valtuustoryhmään ja vt Donnerin ilmoitus, että hän ei enää ole SKDL:n valtuustoryhmän jäsen (17.6. 545 §, 14.10. 755 §).

Kaupunginvaltuusto kokoontui 23 kertaa; sen pöytäkirjojen pykäläluku oli 982.

1. Yleistä kunnallishallintoa koskevat asiat

K a u p u n g i n v a l t u u s t o

Keskeneräiset aloitteet. Vuoden 1970 alkaessa oli käsittelemättä 139 aloitetta, joita kaupunginvaltuutetut edellisten vuosien aikana olivat tehneet. Kaupunginhallituksen antamassa selostuksessa mainittiin ne toimenpiteet, joihin aloitteiden johdosta oli ryhdytty. Kun kaupunginhallitus voi rästituettelon kaupunginvaltuustolle esitellessään tehdä tarpeellisiksi katsomiaan esityksiä luetteloon sisältyvien aloitteiden johdosta, on kaupunginhallitus lisännyt omat perustelunsa niiden aloitteiden kohdalle, jotka sen mielestä voitaisiin katsoa käsitellyiksi. Nämä lähinnä vanhat aloitteet voitaisiin siten jättää pois seuraavasta rästituettelosta. Tämä toimenpide ei kuitenkaan merkitse aloitteessa olevien ehdotusten mitätöimistä, koska ne tulevat harkittaviksi lauta- ja johtokuntien sekä virastojen ja laitosten valmistellessa esityksiään näistä kysymyksistä. Kaupunginvaltuusto hyväksyi kaupunginhallituksen esityksen ja katsoi luettelossa mainittujen aloitteiden n:o 1—4, 9, 11, 12, 15, 17, 18, 20, 22, 25, 27, 33, 36, 39, 42, 46, 49, 53—55, 59, 80, 92, 97, 100, 103, 105, 136 ja 138 tulleen lopullisesti käsitellyiksi ja merkitsi asian muilta osin tiedoksi. Lisäksi kaupunginvaltuusto hyväksyi aloitteeseen 80) liittyvänä seuraa-

van toivomusponnen: »Kaupunginvaltuusto edellyttää kaupunginhallituksen edelleen tutkivan mahdollisuuksia moottoriajoneuvoliikenteen kieltämiseksi Merikannontielle vähintään Kesäkadun ja Linnankoskenkadun välisellä osuudella sekä muutoinkin huolehtivan siitä, ettei moottoriajoneuvoliikennettä alueella lisätä sen tulevaa järjestelyä suunniteltaessa.» (18.3. 227 §).

Alkoholitarjoilun lopettamisesta kaupunginvaltuuston istuntosalin kahvilassa olivat vt Heilala ym. tehneet aloitteet, jossa huomautettiin mm., että valtuuston istunnoissa leimaa-antavana oli »heikko mielenkiinto esillä olevia asioita kohtaan, tämä ilmenee varsinkin käsiteltäessä asioita, joissa käytetään runsaasti puheenvuoroja. Tällöin suuri osa valtuutetuista katsoi luottamus toimensa tulevan paremmin hoidetuksi istuntosalin kahviossa. Eräänä syynä ilmiöön oli kahvion erinomainen tarjoilu alkoholeineen. Koska työpaikoilla on alkoholijuomien nauttiminen kiellettyä, ei se sopine luottamusmiehillekään virantoimituksessa.» Kaupunginhallitus mainitsi, että aloitteessa tarkoitettiin Kaupunginkellari-nimistä ravintolaa, jolle oli myönnetty I luokan anniskeluoikeudet. Ravintola on avoinna vain valtuuston kokousten aikana ja sitä ovat oikeutetut käyttämään omalla kustannuksellaan vain valtuuston kokouk-

1. Kaupunginvaltuusto

sisä saapuvilla olevat valtuutetut, viranhaltijat ja julkisen sanan edustajat. Kaupunginkellari on toiminut samoin oikeuksin jo kaupungintalossa sen saneeraustöiden aloittamiseen eli syksyyn 1965 saakka. Tarjoilussa muodostavat pääosan lämminruokaannokset, voi- ja kahvileivät sekä kahvi ja virvoitusjuomat. Alkoholijuomien käyttö sen sijaan on aina ollut varsin vähäistä, eikä siitä ole aiheutunut haittaa valtuuston kokousten kulkua ja asioiden käsittelyä ajatellen. Sitä paitsi huomautettiin, että esim. v. 1969 valtuusto kokoontui 23 kertaa sekä että 17 kokousta kesti yli kolme tuntia ja että kokousten keskimääräinen kestoaika oli lähes viisi tuntia. Kaupunginhallituksen mielestä ei ollut paikallaan ryhtyä tarpeettomilta tuntuviin pakkotoimiin. Kaupunginvaltuusto katsoi lausunnon riittäväksi selvitykseksi aloitteen johdosta (10.6. 459 §).

Revisiolaitos

Kaupungin v:n 1969 tilien ja hallinnon tarkastus. Kaupunginvaltuusto päätti v. 1962 muuttaa Helsingin kaupungin talouden tarkastussääntöä ja revisioviraston johtosääntöä. Valitusten johdosta ne tulivat voimaan vasta 1.1.1969. Uuden tarkastussäännön mukaan vuositilintarkastajien on viimeistään kolmen kuukauden kuluttua siitä, kun tilit on päätettyinä jätetty tarkastettaviksi, laadittava tarkastukseen osallistuneiden vuositilintarkastajien allekirjoittama tarkastuskertomus. Revisioviraston johtosäännön mukaan viraston tulee antaa vuositilintarkastajille kolmannesvuosittain ilmoitus jatkuvan tilintarkastuksen yhteydessä todetuista puutteellisuuksista kaupungin talouden hoidossa. Viimeisen vuosikolmanneksen tarkastusta koskevaan ilmoitukseen tulee sisältyä mm. ilmoitus siitä, onko tilinpäätös oikea, ja huomautukset siitä, ovatko ja missä kohdin toimeenpano- ja tilittäjäviranomaiset ilman ao. lupaa poikenneet vahvistetusta talousarvios-

ta. Revisioviraston on huhtikuun loppuun mennessä annettava kaupunginhallitukselle kertomus edellisen vuoden toiminnastaan. Milloin kaupunginrevisori ei jonkin asian osalta ole yhtynyt vuositilintarkastajien kertomukseen, hän voi esittää omat näkökantansa erillisessä kirjelmässä vuositilintarkastajien kertomuksen yhteydessä valtuuston tiedoksi. Uuteen järjestelmään siirtyminen merkitsee sitä, että valtuuston käsiteltäväksi tulee vain yksi yhtenäinen kertomus kaupungin talouden tarkastamisesta.

Entistä menettelyä noudattaen v:n 1969 tilintarkastajat jakautuivat jaostoihin, joista jokainen sai tehtäväkseen perehtyä määrättyihin hallinnonhaaroihin ja laitoksiin. Heidän puheenjohtajanaan toimi kauppat.maist. Kurt Hjelt, varapuheenjohtajana työnjoht. Karl Andersson ja sihteerinä varat. Veikko Kanerva. Kertomuksessaan tarkastajat ilmoittivat tarkastaneensa rahatoimiston kassat 27.1. sekä rahatoimiston holvissa säilytetyt kaupungille kuuluvat obligaatiot, osakkeet, talletustodistukset, lahjoitusrahastojen arvopaperit, yksityisten kaupungin haltuun tallettamit varat sekä kertomusvuonna annetut velkakirjat ja osan vanhempia velkakirjoja 24. ja 25.2. Kiinteistöviraston hallussa olevat velkakirjat ja vuokrasopimukset tarkastettiin 12.3. Tarkastusvuoden toiminta osoittaa 19.73 mmk:n säästöä. Säästön syntymiseen oli vaikuttanut ennen kaikkea menoylitysten vähäisyys ja menosäästöjen suuri määrä. Kaupungin maksuvalmius on ollut toistaiseksi hyvä, joskin kassavarojen ja talletusten määrä on vuoden loppuun mennessä vähentynyt n. 28 mmk. Eräänä maksuvalmiutta eniten parantavana tekijänä on ollut verontasausrahaston kasvu n. 15 mmk:lla.

Suoritettuaan eri laitoksissa ja virastoissa tavanomaiset tarkastuksensa tilintarkastajat tekivät huomautuksia mm. seuraavista asioista: kaupunginkansliassa teetetyistä ylitöistä; kaupungin valitusoikeuden käyttämättä jättämisestä asiassa, joka koski rakennusviraston työmaalla v. 1965 tapahtuneen työtapa-

turman johdosta kaupungin eräille vastuullisille viranhaltijoille ja kaupungille yhteisvastuullisesti määrättyjä korvauksia; kiinteistö-laskennan aiheuttamista kustannuksista; kaupungin eri virastojen ja laitosten virkamakojen kustannuksista; lomien pitämisestä jaksoitellen, niin että lauantai on muodostunut ylimääräiseksi vapaapäiväksi myös vuosilomien aikana; työsopimussuhteisille toimihenkilöille suoritetuista erilliskorotuksista; sanoma- ja aikakauslehtien tarkoituksenmukaisesta tilaamisesta; että koordinointi eri lautakuntien ja virastojen sekä tilastotoimiston välillä ei ole ollut kyllin joustavaa eikä suuristakaan tutkimuksista ole aina pyydetty tilastoneuvottelukunnan lausuntoa; kaupungin yleisen järjestyksen jatkuvasta huononemisesta sekä toimenpiteisiin ryhtymisestä järjestyksen palauttamiseksi kaupungin alueelle; Pihlajamäen alueen väestönsuojien rakennuskustannusten suuruudesta; äitiysneuvo-loissa odottaville äideille suoritetun tutkimuksen kustannuksista sekä kätilöiden työpanoksen tehokkaasta käyttämisestä; sairaalatoimen kustannuksista; kroonisesti sairaiden laitoshoidosta, avohoidon järjestämisestä laajemmalle pohjalle sekä mahdollisen tutkimuksen suorittamisesta sairaansijojen rakentamisen tarpeellisuudesta pitkäaikais-sairaille; Kivelän sairaalan eräiden vanhojen, rappeutuneiden rakennusten poistamisesta sairaalakäytöstä; Hesperian sairaalan uusien psykiatrian hoitopaikkojen kustannusarvioi-den suurista eroavaisuuksista; sairaanhoitajien lisäkoulutuksen sekä apuhoitajien, mielisairaanhoitajien, terapeuttien ja röntgenteknikkojen erikoiskoulutuksen lisäämisestä; sairaanhoidon jakaantumisen liian monen hallintokunnan kesken; koulurakennustoimin-nassa todetuista virheistä; työväenopistojen oppilasyhdistysten saamien opintomaksujen käytön saattamisesta kaupungin valvontaan; nuorisotoimiston kerhohuoneistojen käytöstä ja nuorisokahviloissa todetuista epäjärjestyksestä ja häiriöistä; raittiusvalistustyöstä; kaupungin leirintäalueiden ahtaudesta ja

muista epäkohdista; rakennusviraston mootoriajoneuvokorjaamon kannattavuudesta; Haagan ammattikoulun käyttömahdollisuudesta kesäisin koulun ollessa suljettuna; koneellisen lumensulatuksen kannattavuudesta ja katupuhtaanapitokustannusten suuruudesta; jäteöljyjen ja öljypitoisten jätteiden hävittämistä koskevasta sopimuksesta; asemakaavoituksen nopeuttamisesta; liikennesuunnittelun hitaudesta, hajanaisuudesta ja yhteistyön puutteesta eri kaupungin elinten välillä; satamalaitoksen eräistä investoinneista; sähkölaitoksen 60-vuotisjuhlakustannuksista; Pitkälän vedenpuhdistuslaitoksen rakennustyöstä ja välimiesmenettelyn käyttämisestä kaupungin asioissa; kaasulaitoksen eräistä putkitilauksesta; liikennelaitoksen liikennevakuutusmaksujen hoidon ja valvonnan järjestämisestä; elintarvikekeskuksen toiminnan tehostamisesta; kaupungintalon saneeraus-kustannuksista ja Huopalahden jalankulkusillan rakennuskustannuksista.

Edellä esitetyn ja tarkastuksen aikana tehtyjen havaintojen perusteella sekä ottaen huomioon, että tarkastusvuoden tilinpäätös oli oikein laadittu, tilintarkastajat ehdottivat, 1) että ao. hallintoelimet veloitetaan otta-maan huomioon vuositilintarkastajien tekemät huomautukset ja ryhtymään niiden johdosta asian vaatimiin toimenpiteisiin sekä 2) että kaupunginvaltuusto hyväksyy kaupungin v:n 1969 tilinpäätöksen ja myöntää edellyttäen, että edellä tarkoitettujen toimenpiteet on hoidettu, vastuuvapauden kaupunginhallitukselle ja muille tilivelvollisille v:lta 1969. Kaupunginvaltuusto päätti kaupunginhallituksen ehdotuksen mukaisesti vahvistaa kaupungin v:n 1969 tilinpäätöksen sekä myöntää vastuuvapauden kaupunginhallitukselle ja muille tilivelvollisille v:lta 1969. Lisäksi kaupunginvaltuusto päätti hyväksyä seuraavan lisäponnen: hyväksyessään kaupunginhallituksen ehdotuksen kaupunginvaltuusto kehottaa kaupunginhallitusta merkitsemään tulevan vuoden talousarvioehdotuk-

1. Kaupunginvaltuusto

seensa tarpeellisen määrärahan huoltolautakunnan ehdottamien 22 kodinhoitajan ja 38 kotivastustajan toimen perustamiseksi sekä kehottaa myös kiirehtimään uusien sairaansijojen rakentamista (28.10. 778 §, 11.11. 820 §, khn mtö n:o 5 ja 9).

Kiinteän omaisuuden tarkastajat antoivat kertomuksensa 31.3. Kertomuksessa oli tehty eräitä huomautuksia, joiden johdosta ao. hallintoelimet olivat antaneet kaupunginhallituksen mielestä hyväksyttävät selitykset. Kaupunginhallitus tulisi lisäksi kehottamaan niitä hallintoelimiä sekä virastoja ja laitoksia, joiden hallussa on kiinteää omaisuutta, sekä niitä virastoja, jotka huolehtivat kaupungin rakennuttamien rakennusten suunnittelusta, kiinnittämään vakavaa huomiota kiinteän omaisuuden tarkastajien esittämiin huomautuksiin ja toivomuksiin. Kaupunginhallituksen ehdotuksen mukaisesti kaupunginvaltuusto päätti, ettei kiinteän omaisuuden tarkastajien kertomus antanut aihetta enempiin toimenpiteisiin (28.10. 777 §, khn mtö n:o 8).

Irtaimen omaisuuden tarkastajat olivat todenneet, että kaupungin irtainta omaisuutta hoidetaan edelleen hyvin ja että siitä pidetty kirjanpito oli kunnossa eräitä yksityistapauksia lukuun ottamatta. Tarkastajat olivat todenneet, että Lauttasaaren telakalla säilytettiin talvisin myös yksityisten omistajien veneitä. Heidän mielestään olisi selvitettävä, oliko menettely kaupungin edun mukaista. Lisäksi he olivat todenneet, että autot viipyvät kaupungin autokorjaamossa pieninkin korjauksen takia kauan. Korjaustoiminnassa olisi pyrittävä noudattamaan kiireellisyysjärjestystä ja jokapäiväisiä ajoja suorittavat autot asetettava etusijalle. Kaupungin ajoneuvokorjaamon toiminta olisi kokonaisuudessaan tutkittava. Kaupungin omistamien työ- ym. koneiden taloudellista käyttöaikaakaan olisi myös entistä tehokkaammin seurattava. Kaupunginhallitus ilmoitti kehottavansa virastoja ja laitoksia kiinnittämään huomiota tarkastajien em. huomautuksiin. Kaupungin-

valtuusto päätti kaupunginhallituksen ehdotuksen mukaisesti, ettei irtaimen omaisuuden tarkastajien kertomus v:lta 1969 antanut aihetta enempiin toimenpiteisiin (28.10. 776 §, khn mtö n:o 7).

Kaupunginhallitus ja välittömästi sen alaiset virastot

Kaupunginhallituksen vuosijäseniksi v:ksi 1970 valittiin kansak.op. Inkeri Airola, toim.joht. Erkki Hara, toim.joht. Raimo Ilaskivi, toimits. Pentti Kauhanen, piirisiht. Aulis Leppänen, sosiaalipääll. Aarne Leskinen, rva Hellä Meltti, talusjoht. Kaarlo Pettinen, dipl.ins. Kari Rahkamo, pankinjoht. Erik Witting ja valtiot.maist. Aarne Välikangas (7.1. 5 §).

Kaupunginvaltuusto myönsi vt Aarne Leskiselä vapautuksen kaupunginhallituksen vuosijäsenen tehtävästä 1.6. lukien, jolloin hän ryhtyi hoitamaan apulaiskaupunginjohtajan virkaa ja valitsi tied.siht. Reino Tuomen uudeksi jäseneksi kaupunginhallitukseen kertomusvuoden lopussa päättyväksi toimikaudeksi (27.5. 368 §).

Kaupunginjohtajat. Kaupunginvaltuusto valitsi apulaiskaupunginjohtajan virkaan vt Aarne Leskisen ja määräsi hänet hoitamaan sairaalatoimintaa johtavan apulaiskaupunginjohtajan toimialaan kuuluvia tehtäviä (29.4. 307 §).

Uudenmaan lääninhallitus oli 29.4. kehoittanut valtuustoa kiireellisesti antamaan kirjallisen selityksen korkeimmalle hallinto-oikeudelle valtiot.maist. Pentti Pusan 22.4. jättämästä valituksesta, jossa haettiin muutosta lääninhallituksen 23.3. tekemään päätökseen, millä oli kumottu valtuuston 10.12. 1969 toimittama apulaiskaupunginjohtajan vaali. Valittaja oli kirjelmässään pyytänyt, että korkein hallinto-oikeus kiireellisesti ratkaisisi asian ja kumoaisi lääninhallituksen päätöksen. Kaupunginvaltuusto päätti ilmoittaa korkeimmalle hallinto-oikeudelle an-

nettavassa selityksessään, viitaten samalla kaupunginhallituksen 20.4.1970 jättämään valituskirjeeseen sekä Kaupunkiliiton toimiston 2.3.1970 päivättyyn lausuntoon ja Turun Yliopiston hallinto- ja finanssioikeuden professorin Olavi Rytköjän 13.4.1970 antamaan asiantuntijalausuntoon, pitävänsä valtiot.maist. Pentti Pusaa muodollisesti pätevänä ja sopivana apulaiskaupunginjohtajan virkaan sekä näin ollen esittää, että lääninhallituksen 23.3.1970 antama valituksenalainen päätös kiireellisesti kumottaisiin ja että valtuuston mainittu, joka suhteessa lainmukainen päätös pysytettäisiin voimassa ja noudatettavana (13.5. 342 §).

Merkittiin tiedoksi, että korkein hallinto-oikeus oli 19.11. kumonnut lääninoikeuden päätöksen siltä osin kuin siinä oli katsottu, ettei Pusa täyttänyt virkaan vaadittuja kelpoisuusehtoja. Kun lääninoikeus oli muilta osin hylännyt valtuuston päätöksestä tehdyt valitukset, jäi valtuuston päätös näin ollen voimaan (9.12. 907 §).

Valtuutetut Veikko ja Pekka Vennamo tekivät 1.4.1970 aloitteen lääninhallituksen tekemän, apulaiskaupunginjohtajan viran täyttämistä koskevan päätöksen saattamisesta valtuuston tiedoksi. Aloitteessa huomautettiin mm., että päätöksestä tehtiin useampia valituksia, jonka johdosta lääninhallitus 23.3. kumosi kaupunginvaltuuston päätöksen kunnallislain 86 §:n 2 mom:n ja 175 §:n nojalla ja palautti asian valtuuston uudelleen käsiteltäväksi. Lääninhallituksen päätöksen tultua julkiseksi oli kaupunginkansliasta annettu lehdistölle tieto siitä, että kaupunginhallitus tulee päätöksestä valittamaan. Valtuutettu Veikko Vennamo tiedusteli aloitteessa, millä valtuuksilla tämä oli tehty, koska hänen mielestään valitustoimenpiteestä päättäminen kuului jättää valtuuston harkittavaksi, joka on kaupunginhallitusta ylempi elin ja jonka päätöksen kumoaminen oli tapahtunut ja jolle asia oli lääninhallituksen päätöksellä palautettu. Vennamo oli lähettänyt asiaa koskevan kirjelmän kaupunginhal-

litukselle. Kaupunginhallituksen 31.3. pitämässä kokouksessa kaup.joht. Aura ko. asioiden esittelijänä oli ilman mitään perusteluja ehdottanut, että kaupunginhallitus valittaisi lääninhallituksen päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen ja että vt Veikko Vennamon kirje merkittäisiin tiedoksi. Tämä menettely osoitti aloitteentekijän mielestä selvästi sen, että kaupunginvaltuusto haluttiin pitää asiasta sivussa, vaikka asia sille kuului. Kun kaupunginvaltuustossa suoritetussa vaalissa virkaan valittu Pentti Pusa sai vain 33 ääntä, tuntui todennäköiseltä, että valtuutettujen enemmistö ei halunnut valittaa lääninhallituksen päätöksestä. Aloitteentekijät esittivät edellä esitetyn perusteella, että valtuusto kehottaisi kaupunginhallitusta antamaan valtuustolle 15.4. pidettävässä kokouksessa tiedoksi lääninhallituksen koko päätöksen sekä jättämään valtuuston itsensä ratkaistavaksi, tyydytäänkö lääninhallituksen ko. päätökseen vai valitettaisiinko siitä. Kaupunginhallitus ilmoitti päättäneensä 31.3. 1970 valittaa mainitusta lääninhallituksen päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen sekä totesi samalla, että lääninhallituksen päätös oli annettu äänestyksin 2 äänellä 1 vastaan. Valtuutettu Veikko Vennamon kirjeen johdosta kaupunginhallitus viittasi kaupunginsihteerin kaupunginhallituksen toimeksiannosta laatimaan ja valtuutetuille monisteena 1.4. pidetyssä valtuuston kokouksessa jaettuun perusteelliseen selvitykseen. Selvityksessä mainittiin mm., että valituksesta ja vt Vennamon kirjeestä päätettäessä ja asioita käsiteltäessä apul.kaup.joht. Pusa ja jäsen Pettinen eivät olleet kokouksessa saapuvilla. Valtuutettu Vennamon kirjeen johdosta kaupunginhallitus päätti yksimielisesti valittamista koskevan päätöksen ja kunnallislain 183 §:n perusteella, ettei kirje antanut aihetta toimenpiteisiin.

Kuuskosken-Hannuksen selitysteoksen ao. kohtien perusteella sekä myös Suomen Kaupunkiliiton toimiston samoin kuin kaupungin asianomaisten lakimiesten yhtäpitävän käsi-

1. Kaupunginva' tuusto

tyksen mukaan on siis kaupunginhallituksella oikeus käyttää puheena olevassa asiassa valitusoikeutta. Tämän perusteella ja kun kaupunginhallitus oli pitänyt luonnollisena velvollisuutenaan toimia siihen pyrkien, että sen laillisena pitämä kaupunginvaltuuston päätös jäisi pysyväksi, kaupunginhallitus oli tehnyt edellä selostetut päätöksensä.

Kaupunginvaltuusto katsoi selostuksen riittäväksi selvitykseksi aloitteen johdosta (1.4. 274 §, 15.4. 295 §).

Keskushallinnon organisaation kehittäminen. Kaupunginhallitus asetti 29.9.1969 komitean kiireellisesti valmistelemaan kaupungin keskushallinnon toiminnan tehostamiseen tärkeitä organisatorisia muutoksia. Komitean 7.4. valmistuneessa mietinnössä todettiin kaupungin tehtäväkentän jatkuvasti laajentuvan. Tämän vuoksi olisi erityisesti keskushallinnon piirissä pyrittävä toiminnan tehokkuuteen ja taloudellisuuteen sekä asiain hoidon nopeuttamiseen ja ruuhkautumisen estämiseen. Asioita voitaisiin huomattavasti parantaa tarkistamalla ja täydentämällä kaupunginhallituksen ohjesääntöä. Komitea oli myös käsitellyt kaupunginjohtajan ja apulaiskaupunginjohtajien tehtäväjakoa, joiden ryhmittelyssä ja jakautumisessa esiintyi ilmeistä epätarkoituksenmukaisuutta. Kaupunginhallitus asetti 11.5. komitean tarkistamaan kaupunginjohtajan ja apulaiskaupunginjohtajien keskinäistä työnjakoa siten, että tehtävämäärittely saataisiin tarkoituksenmukaiseksi ja tehtävien jakautuminen eri johtajien kesken nykyistä tasaisemmaksi. Komitea laati oman ehdotuksensa kaupunginhallituksen johtosäännöksi ja ehdotti samalla kaupunginjohtajan ja apulaiskaupunginjohtajien kelpoisuusehdot sisältävän kaupunginhallituksen ohjesäännön 4 §:n selventämistä. Komitea puolsi keskushallinnon organisaation kehittämiskomitean muita ehdotuksia ja niiden hyväksymistä ja toteuttamista mahdollisimman pian. Kaupunginhallituksen työn helpottamiseksi olisi kadun ja viemärin rakentamiskorvauksia koskevat asiat

siirrettävä yleisjaostolle. Tämä johtui siitä, että korvaukset ovat pelkästään laskennallisia toimenpiteitä. Kaupunginhallitus ylti kaupunginjohtajan ja apulaiskaupunginjohtajien keskinäistä työnjakoa tarkistamaan asetetun komitean ehdotuksiin ja muilta osin keskushallinnon organisaation kehittämiskomitean esityksiin. Kasvatusneuvoloita koskevan asian osalta kaupunginhallitus katsoi, että koska valtion kasvatusneuvolakomitean mietinnön johdosta ei ole tehty lopullisia päätöksiä kasvatusneuvoloiden uusista hallintojärjestelyistä, olisi tarkoituksenmukaista asettaa väliaikaisena ratkaisuna kaupunginhallituksen kasvatusneuvolajaosto, joka toimisi valtioneuvoston päätöksessä tarkoitettuna johtokuntana. Jaoston olisi tutkittava kasvatusneuvoloiden organisaatiota sekä valmisteltava ohjesääntö. Kaupunginkanslian ja järjestelytoimiston lakkautettavaksi esitetyistä viroista on pääosa avoinna olevia. Eräät virat ovat kuitenkin rinnastettavissa henkilöasiainkeskuksessa tarvittaviin virkoihin. Nämä virat ja niiden haltijat on v:n 1971 talousarvioon merkitty henkilöasiainkeskukseseen siirretyiksi. Kaupunginvaltuusto päätti:

I. muuttaa kaupunginhallituksen ohjesäännön 4, 8, 12—13 §:t, muuttaa Helsingin kaupungin kaupunkisuunnittelulautakunnan johtosäännön 6 ja 7 §:n.

II. hyväksyä kaupunginhallituksen johtosäännön liitteen 8 mukaisena muutoin paitsi, että 3 §:ssä mainituista henkilöasioista ja sosiaalitoimintaa johtavan apulaiskaupunginjohtajan toimialaan kuuluvista asioista poistetaan kasvatusneuvoloita koskeva kohta sekä muuttaa 11 §:n. Helsingin kaupungin puutavarakeskuksen johtosääntö hyväksyttiin liitteen n:o 5 mukaisena. Kaupunginvaltuuston v. 1958 hyväksymä kaupunginhallituksen johtosääntö siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen päätettiin kumota ja hyväksyä puutavarakeskuksen johtosääntö liitteen 5 mukaisena.

III. Helsingin kaupunginkanslian johtosääntö hyväksyttiin liitteen 6 mukaisena, sa-

malla kumottiin kaupunginvaltuuston v. 1958 hyväksymä Helsingin kaupunginkanslian johtosääntö siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen ja v. 1963 hyväksytty Helsingin kaupungin matkailutoimiston johtosääntö sekä v. 1962 hyväksytty Helsingin kaupunginhallituksen asiamiestoimiston johtosääntö siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen. Kaupunginkanslian osalta hyväksyttiin seuraavat virkajärjestelyt:

a) 38. pl:aan kuuluva kaupunginsihteerin virka muutetaan samaan palkkaluokkaan kuuluvaksi kansliapäällikön viraksi,

b) 35. pl:aan kuuluva talousarviopäällikön virka muutetaan samaan palkkaluokkaan kuuluvaksi rahoitusjohtajan viraksi,

c) 34. pl:aan kuuluva apulaiskaupunginsihteerin virka, jonka haltijana on varatuomari Yrjö Salo, muutetaan samaan palkkaluokkaan kuuluvaksi hallintopäällikön viraksi,

d) 34. pl:aan kuuluva apulaiskaupunginsihteerin virka, jonka haltijana on varatuomari Harri Sormanen, muutetaan samaan palkkaluokkaan kuuluvaksi osastopäällikön viraksi,

e) kaupunginkansliaan perustetaan kaksi uutta 34. pl:aan kuuluvaa apulaiskaupunginsihteerin virkaa,

f) kaupunginkansliaan perustetaan yksi uusi 30. pl:aan kuuluva konttoripäällikön virka, johon valitaan virkaa haettavaksi julistamatta järjestelytoimiston 30. pl:aan kuuluva virastotutkijan viran haltija Aapeli Vuoristo,

g) 34. pl:aan kuuluva kaupunginasiamiehen virka muutetaan samaan palkkaluokkaan kuuluvaksi apulaiskaupunginlakimiehen viraksi,

h) 31. pl:aan kuuluva apulaiskaupunginasiamiehen virka muutetaan samaan palkkaluokkaan kuuluvaksi kaupunginasiamiehen viraksi sekä

i) 31. pl:aan kuuluva asiamiehen virka muutetaan samaan palkkaluokkaan kuuluvaksi kaupunginasiamiehen viraksi.

IV. Helsingin kaupungin henkilöasiainkeskuksen johtosääntö hyväksyttiin liitteen 7 mukaisena. Henkilöasiainkeskukseen perustettiin seuraavat virat: 34. pl:n henkilöasiainpäällikön virka, 32. pl:n koulutuspäällikön virka, johon valittiin virkaa haettavaksi julistamatta kaupunginkanslian 32. pl:n koulutuspäällikön viran haltija Urpo Ryönänkoski, ja kaksi samoin 32. pl:n muuta osastopäällikön virkaa. Edelleen kumottiin kaupunginvaltuuston v. 1968 hyväksymä Helsingin kaupunginhallituksen järjestelytoimiston johtosääntö siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen. Järjestelytoimiston seuraavat vakinaiset virat päätettiin lakkauttaa: toimistopäällikön virka (35. pl), järjestelyinsinöörin ja virastotutkijan virat (30, 29 ja 26) sekä toimistotutkijan virka (24). Kaupunginkansliasta päätettiin lakkauttaa koulutuspäällikön virka (32). Järjestelytoimistossa tilapäisinä viranhaltijoina palvelevat virastotutkija, työntutkimusteknikko ja toimistoapulainen päätettiin siirtää muihin samaluonteisiin virkoihin. Järjestelytoimistossa ja kaupunginkansliassa koulutustehtävissä työsuhteessa palvelevat henkilöt päätettiin mahdollisuuksien mukaan siirtää muihin samaluonteisiin tehtäviin. Sähkölaitoksen hallintoja talousosaston päällikön virkaan kaupunginhallituksen v. 1969 tekemällä päätöksellä siirretyille dipl.ins. Alpo Salolle päätettiin maksaa 1.1.1970 lukien henkilökohtaisena palkanlisänä 35. ja 33. pl:n mukaisten loppupalkkojen välinen erotus.

V. Kaupunginhallituksen ohjesäännön muutokset toteutetaan siitä lukien, kun sisäasiainministeriö on muutokset vahvistanut. Muut järjestelyt astuvat voimaan 1.1.1971 lukien (25.11. 860 §, kunn. as. kok. n:o 180).

Kunnallisen alkoholitarkastajan ja hänen apulaisensa uusitun ohjesäännön hyväksyminen. Kaupunginvaltuusto hyväksyi v. 1969 mainitun ohjesäännön, joka alistettiin sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön vahvistettavaksi. Ministeriö oli 11.9.1969 palauttanut ohjesäännön uudelleen käsiteltäväksi, koska se ei

1. Kaupunginvaltuusto

ollut tarkoituksenmukainen mm. sen vuoksi, että tarkastajan ja hänen apulaisensa ottaa virkaan kaupunginhallitus eikä valtuusto. Lisäksi olisi ohjesäännössä otettava huomioon raittiuslautakunnan tehtävä alkoholilakien valvonnan seuraajana kunnassa. Koska ministeriön ehdottamat muutokset poikkesivat kaupungin ohje- ja johtosäntöjen tavanmukaisista laatumisperusteista, kaupunginhallitus päätti valittaa asiasta korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Korkein hallinto-oikeus oli todennut 28.4.1970, että koska ministeriöllä on oikeus harkita valtuuston päätöksen tarkoituksenmukaisuutta ja todetessaan harkintavaltaansa käyttäen ohjesäännön epätarkoituksenmukaiseksi oikeus jättää ohjesääntö vahvistamatta sekä kun ministeriön päätös ei näin ollen loukannut kaupungin oikeutta, korkein hallinto-oikeus ottaen huomioon muutoksenhausta hallintoasioissa annetun lain 4 §:n 1 mom:n oli harkinnut oikeaksi hylätä valituksen. Kaupunginvaltuusto päätti hyväksyä kaupunginhallituksen esittämän uusitun Helsingin kaupungin kunnallisen alkoholitarkastajan ja hänen apulaisensa ohjesäännön ja ministeriö vahvisti sen 27.10.1970 (30.9. 690 §, 25.11. 858 §, kunn. as. kok. n:o 118).

Asiamiestoimiston avoimna olevaan 36. pl:n kaupunginlakimiehen virkaan valittiin varat. Jussi Alanen tavanmukaisilla ehdoilla (25.11. 861 §).

Asiamiestoimistoon päätettiin perustaa 1.1.1971 lukien kaksi 10. pl:n toimistoapulaisen virkaa (10.6. 421 §).

Kaupunginvaltuusto päätti myöntää varat. Pekka Sormuselle eron kaupunginlakimiehen virasta 20.10.1970 lukien (16.9. 644 §).

Kaupunginarkisto. Kaupunginvaltuusto päätti perustaa kaupunginarkistoon 1.1.1971 lukien yhden 12. pl:aan kuuluvan arkistojärjestäjän viran (10.6. 421 §).

Tilastotoimistoon päätettiin 1.1.1971 lukien siirtää hankintatoimiston yksi 8. pl:n toimistoapulaisen virka ja sen haltija Taimi Laakso (17.6. 494 §).

Rahatoimistoon päätettiin perustaa 1.1.1971 lukien yksi 28. pl:aan kuuluva osastopäällikön virka (10.6. 421 §).

Verotustoimi

Verolautakunta ja tutkijalautakunta. Merkittiin tiedoksi Helsingin veroviraston ilmoitus valtiovarainministeriön Helsingin kaupungin vero- ja tutkijalautakuntiin varapuheenjohtajiksi ja muiksi jäseniksi sekä heidän varamiehikseen v:ksi 1970—1973 määräämistä henkilöistä (4.3. 163 §).

Kaupunginvaltuusto päätti ilmoittaa valtiovarainministeriölle, ettei sillä ollut huomauttamista verolautakunnan varapuheenjohtajan varamiehen ja jäsenen sekä tutkijalautakunnan varapuheenjohtajan määräämistä koskevien ehdotusten johdosta eikä kollektien kokoonpanoihin ehdotetuista muutoksista (18.3. 209 §, 14.10. 728 §).

Kaupunginvaltuusto päätti oikaista 29.10. 1969 tekemäänsä tutkijalautakunnan jäsenen ja varajäsenten vaalia koskevaa päätöstään siten, että tarkast. Erkki Sänkiahon varamieheksi valitaan ylivääpeli evp. Aarre Lehtonen (4.3. 198 §).

Viranhaltijain ja työntekijäin työjärjestely-, palkka- ym. kysymykset

Viranhaltijain ja työntekijäin palkkojen yleiskorotus. Kaupunkiliiton ilmoituksen mukaan neuvottelut suositukseksi kaupunkien ja kauppaloitten viranhaltijain ja työntekijäin palkkojen yleistarkistuksista voitiin ratkaista vasta II vakauttamissopimuksen allekirjoittamisen jälkeen. Sopimus allekirjoitettiin 11.9.1969 ja se sisälsi määräykset työmarkkinoilla v. 1970 tehtävistä palkkojen ja työehtojen tarkistuksen päälinjoista. Valtion viran- ja toimenhaltijain palkkausten tarkistus aiheutti painetta erityisesti kaupunkien

ja kauppaloitten viranhaltijain palkkojen tarkistamiseksi vakauttamissopimuksen edellyttämiä määriä enemmän. Tämä aiheutui ns. lähtötasotarkistuksesta, josta viimeinen osa tuli voimaan v:n 1970 alusta. Kunnallisella viranhaltijapuolella katsottiin, että lähtötasotarkistus ei ainoastaan johtanut tavoitteeseensa, vaan aiheutti vuorostaan jälkeensä jääneisyyttä kaupunkien ja kauppaloitten viranhaltijain palkkauksessa. Toisena painetta aiheuttavana seikkana oli valtion suorittaman yksipuolisen palkkaratkaisun sisältö. Palkka-asiainneuvosto hyväksyi saavutetun neuvottelutuloksen 15.1. ja Kaupunkiliiton hallitus 23.1. Myös Kunnallisten työntekijäin ja viranhaltijain liiton (KTV), Kunnallsvirkamiesliiton ja Akavan päättävät elimet hyväksyivät neuvottelutuloksen. Palkkalautakunnan ilmoituksen mukaan pyrittiin kaupungin neuvottelijain ehdotuksessa mahdollisimman tarkasti seuraamaan Kaupunkiliiton hallituksen suosittelemia periaatteita. Kaupungin ehdotuksessa jouduttiin kuitenkin poikkeamaan Kaupunkiliiton hallituksen suosituksesta mm. sen tähden, että tämä rakentui v. 1962 hyväksytyyn virkasäännön mallin ja siihen myöhemmin tehtyjen muutosten pohjalle, kun taas Helsingissä oli edelleen voimassa v. 1951 hyväksytty virkasääntö täydennettynä v. 1968 hyväksytyillä työaikamääräyksillä. Myöskin eläkkeiden tarkistamiseen nähden oli tehty poikkeus. Samaten erosi Kaupunkiliiton suosituksesta kaupungin neuvottelijain ehdotuksessa oleva kohta, jonka mukaan määräys iltaja yötyökorvausten maksamisesta ainoastaan työaikalain alaisille viranhaltijoille ja toimihenkilöille poistettaisiin. Neuvotteluissa mukana olleet järjestöt ilmoittivat Helsingin kunnallisten työntekijäin ja viranhaltijain yhteisjärjestöä lukuun ottamatta hyväksyvänsä päätösehdotuksen mukaisen ehdotuksen. Yhtyen kaupungin neuvottelijain esitykseen yleiskorotuksen toteuttamisesta v. 1970 palkkalautakunta esitti, että viranhaltijain ja toimihenkilöiden palkkoja ja eräitä etuuksia tar-

kistettaisiin esityksen mukaisesti. Kaupungin hallitus yhtyi lautakunnan esitykseen ja ilmoitti sisällyttävänsä täytäntöönpanopäätökseen määräykset työpaikkatilojen käytöstä työntekijäin työpaikan palvelusehtojen käsittelyä koskevien kokousten pitämiseen. Kaupunginvaltuusto hyväksyi kaupungin hallituksen ehdotuksen ponsien A, B ja C osalta sellaisenaan sekä ponnin D. Muut määräykset, seuraavassa muodossa:

»Samalla kaupunginvaltuusto päätti merkitä tiedoksi Kaupunkiliiton yleiskirjeen n:o A 3/28.1.1970 D. 11) kohdassa olevan kannanilmaisun ja periaatteessa hyväksyä sen pohjaksi erikseen käytäville neuvotteluille ponnin soveltamisen vaikutusten selvittämiseksi.»

Samoin kaupunginvaltuusto päätti merkitä tiedoksi Kaupunkiliiton suositukseen sisältyvät ilmoitukset sen toimesta aloitetuista tai aloitettavista toimenpiteistä eräiden palvelusehtojen uudelleen järjestämiseksi ja niiden johdosta mahdollisesti annettavista suosituksista. Raastuvanoikeuden ja maistraatin jäsenen, maistraatinsihteerin, maistraatinnotaarin, I ja II julkisen notaarin, kaupunginviskaalin ja ulosottoviraston kaupunginvoudin virkojen osalta päätös alistettiin oikeusministeriön vahvistettavaksi. Ministeriö vahvisti päätöksen muuttamattomana (4.3. 196 §, 10.6. 414 §, kunn. as. kok. n:o 17).

Teknillisen korkeakoulun tai opistokoulutuksen saaneiden viranhaltijain sopimuspalkkojen voimassaolon jatkaminen. Kaupunginvaltuuston v. 1968 (ks. s. 8) tekemässä päätöksessä tarkoitettujen teknillisten korkeakoulu- tai opistokoulutuksen saaneiden viranhaltijain sopimuspalkkojen voimassaoloa päätettiin jatkaa toistaiseksi (9.12. 941 §).

Ikälisään oikeuttava palvelusaika. Kaupunginvaltuusto päätti muuttaa Helsingin kaupungin voimassa olevan virkasäännön 25 §:n 2 mom:n sekä 36 §:n 3 mom:n. Uusien ikälisämääräysten mukaan viranhaltijalla on oikeus lukea ikälisään oikeuttavaan palvelusaikaan se aika, jonka hän 20 vuotta täytettyään on

I. Kaupunginvaltuusto

ollut kaupungin, valtion ym. palveluksessa (13.5. 357 §, kunn. as. kok. n:o 49).

Työaikajärjestelyt kunnallisissa oppilaitoksissa. Kaupunkiliiton toimisto ilmoitti, että liiton palkka-asiainneuvosto oli 16.1. solminut Suomen kunnallisten työntekijäin ja viranhaltijain liiton kanssa sopimuksen työaikalain alaisten työntekijäin ja viranhaltijain työaikajärjestelyistä kunnallisissa oppilaitoksissa. Sopimus perustui kunnallisten viranhaltijain työajoista 16.10.1969 tehtyyn uuteen sopimukseen ja samana päivänä tehdyn ns. suositussopimuksen 9 §:ään. Uusi työaika-sopimus korvaa toimiston yleiskirjeellä A 2/13.1.1969 kaupunkien ja kauppaloiden tietoon saatetun aikaisemman työaikasopimuksen ja on pääasiallisesti entisenlainen siten, että säännöllinen työaika on 15.8. tai 1.9. alkavan, kauintaan vuoden pituisen ta-soittumisajanjakson aikana keskimäärin 40 tuntia viikossa ja että tänä aikana työntekijä tai viranhaltija saa keskimäärin 2 vapaapäivää kalenteriviikkoa kohti. Kaupunginvaltuusto päätti hyväksyä 7.5.1969 työaikalain alaisten toimihenkilöiden ja viranhaltijain työajan lyhentämisestä kunnallisissa oppilaitoksissa tekemänsä päätöksen mukaisesti sopimuksen 1, 2, 7, 8 ja 10 §:ään niihin ehdotetut muutokset (27.5. 393 §, kunn. as. kok. n:o 53).

Sopimuspalkkauksista aiheutuneista epäkohdista kaupungin palkkausjärjestelmissä tekivät vt Tuomi ym. 21.1.1970 seuraavan välikysymyksen:

»Kaupungin palkka- ja työsuhdeasiain hoitoa harjoitetaan kuukausipalkalla työskentelevien osalta kahta eri järjestelmää — virkaja sopimustietä — noudattaen. Tämä kaksijakoisuus on saamassa muotoja, jotka uhkaavat viedä selväpiirteiseltä asioiden hoidolta pohjan pois. — — —

Vuoden 1969 aikana ja jatkuvasti on sosialidemokraattisia luottamusmiehiä kuitenkin hämmästyttänyt ja huolestuttanut valtuuston hyväksymän periaatteen vastainen

korotussuunta etenkin korkeampipalkkaisten sopimussuhteisten työntekijäin kohdalla.

On epäiltävää, että tämä kehitys yhdessä vallitsevan kahdenlaisen järjestelmän kanssa tulee jatkuessaan viemään kaupungin koko palkka- ja työsuhdepolitiikan täydelliseen umpikujaan. — — —

Edelläolevaan perustuen esitämme kaupunginhallituksen vastattavaksi seuraavan välikysymyksen:

Onko kaupunginhallitus tietoinen esittämistämme epäkohdista kaupungin palkka- ja työsuhdeasioissa?

Ja jos on, mihin toimenpiteisiin se aikoo ryhtyä, jotta kaikilla tasoilla palkka- ja työsuhderatkaisuissa noudatetaan kaupunginvaltuuston päätöksiä ja periaatteita ja että niitä hoidetaan nykyistä paremmin kunnallislain edellyttämän luottamusjärjestelmän valvonnassa, noudattaen tasa-arvoisuusperiaatetta kaikkiin työntekijöihin nähden?»

Välikysymyksen johdosta palkkalautakunta huomautti, että kaupungin palveluksessa on n. 15 500 virkasuhteessa olevaa, n. 4 500 työsopimussuhteista kuukausipalkkaista toimihenkilöä ja 7 000—8 000 työsopimussuhteessa olevaa tuntipalkkaista työntekijää. Virkasuhteessa olevien palvelusehdoista päättää yleensä kaupunginvaltuusto. Lääkärien, kansakoulunopettajien, kodinhoitajien, hoitolaitosten henkilökunnan ja eräiden muiden viranhaltijaryhmien, yhteensä n. 5 000 viranhaltijan palkkaukset määräytyvät valtion tekemien päätösten perusteella. Toimihenkilöiden palkat määritellään yleensä virastoissa ja laitoksissa, mutta yli 1 700 mk:n suuruisista kuukausipalkoista on pyydettyä palkkalautakunnan toimiston lausunto ja 31. pl:n loppupalkan ylittävillä palkoilla on saatava myös kaupunginhallituksen hyväksyminen. Tuntipalkkaisten työntekijäin palkkaus perustuu kaupunginvaltuuston vahvistamaan työehtosopimukseen ja palkkalautakunnan hyväksymään palkkahinnoitteluun. Kun virkapalkkaus ei ole pystynyt tarjoamaan riit-

tävän joustavia mahdollisuuksia mukautua niihin vaatimuksiin, jotka vaihteleva työmarkkinatilanne asettaa pätevistä erikoistyövoimasta kilpailtaessa, siirryttiin kaupungin virastoissa ja laitoksissa mm. teknillisen korkeakoulun tutkinnon suorittaneen viranhaltijaryhmän osalta kaupunginvaltuuston v. 1961 tekemän päätöksen perusteella yleisesti sopimuspalkkaukseen, jotta kaupunki olisi tämän henkilökunnan palkkaetujen osalta pystynyt kilpailemaan muiden työnantajien kanssa. Ellei näin olisi menetelty, kaupunki olisi menettänyt palveluksessaan olevaa pätevää insinööri- ja arkkitehtityövoimaa. Työsopimussuhteisessa palkkauksessa noudatettavat menetelmät eivät missään suhteessa ole normaalista poikkeavia, joten on vaikea löytää tukea väitteelle, että omakuttu, yksityisillä työmarkkinoilla yksinomaaisesti käytössä oleva työsopimussuhteeseen perustuva palkkaus käytännössä olisi viemässä pohjaa palkkausasioiden selväpiirteiseltä hoidolta. Lähinnä korkeampipalkkaisten toimihenkilöiden palkkojen osalta ovat tarkistukset yleensä perustuneet mm. toimihenkilön uuteen tehtävään siirtymiseen, tehtävien muuttumiseen ja asianomaisen edistymiseen tehtävässään. Vastaavaa menettelyä noudatetaan myös alemmpipalkkaisten toimihenkilöiden osalta. Valtion viime vuosina suorittamat palkkojen järjestelyt varsinkin virka-asteikon yläpäässä ovat järkyttäneet kaupungin ja valtion johtavassa asemassa olevien viranhaltijain palkkausten välillä aikaisemmin vallinnutta suhteellisen tasapainoista tilaa.

Kaupungin tuntipalkkaisten työntekijäin palkoissa on myös tapahtunut kaupungin määräämisvallassa olevien virkapalkkojen noususta poikkeavaa kehitystä. Tuntipalkkaisten työntekijäin keskimääräinen tuntiansio säännöllisenä työaikana oli marraskuussa 1969 jo 35 penniä korkeampi kuin marraskuussa 1968, vaikka vakauttamissopimus olisi edellyttänyt 16 pennin korotusta. Viranhaltijain ansiotason nousuun verrattuna

oli heidän ansiotasonsa nousu em. aikana noin kaksinkertainen. Esittämänsä perusteella palkkalautakunta katsoi, että kaupungin palkka- ja muiden työsuhteiden hoidossa on noudatettu kaupunginvaltuuston hyväksymiä suuntaviivoja ja periaatteita sekä että ratkaisut on tehty tasapuolisuus mahdollisuuksien mukaan huomioon ottaen kaupungin edun vaatimalla tavalla. Palkkalautakunta katsoi, ettei välikysymyksen tulisi antaa aihetta enempiin toimenpiteisiin. Kaupunginhallitus totesi, että erikseen käsiteltäväksi jää kysymys siitä, onko virka- ja työsopimussuhteisen palvelussuhteen rinnakkainen käyttö kaupungin kannalta jatkuvasti tarkoituksenmukaista, vai olisiko siirryttävä yksinomaan jomman kumman palvelussuhtemuodon käyttämiseen. Välikysymyksen käsitteilyn osalta kaupunginhallitus viittasi kaupunginvaltuuston työjärjestyksen 19 ja 30 §:iin. Kaupunginhallituksen vähemmistön mielestä olisi kaupunginvaltuuston esityslistalle tullut ottaa ennen kaupunginhallituksen päätösehdotusta seuraava lisäteksti: »Viitaten ao. kaupunginjohtajan antamaan lausuntoon, jossa todetaan selvittely- ja oikaisutarpeiden olemassaolo, esitämme, että kaupunginhallitus omalta osaltaan toteaa, ettei se ajan niukkuudesta johtuen ole voinut asiaa täydellisesti selvittää ja tähän perustuen se on antanut palkkalautakunnan kiireelliseksi tehtäväksi valmistaa edelleen kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi uuden järjestelmän, jossa tullaan ottamaan huomioon välikysymyksessä esitetyt näkökohdat.» Vastaus välikysymykseen merkittiin tiedoksi (18.2. 144 §).

Työehtosopimukset. Helsingin kunnallisten työntekijäin ja viranhaltijain yhteisjärjestö irtisanoi kaupungin ja järjestön välisen työehtosopimuksen ja siihen liittyvän palkkahinnoittelun päättymään 31.12.1969. Neuvottelut aloitettiin välittömästi ja yksimielinen neuvottelutulos perustui Kaupunkiliiton suositukseen eräin vähäisin poikkeuksin. Kaupunkiliiton suosituksesta poiketen tehtiin työehtosopimuksen 2 §:n 2 kohtaan lisäys

1. Kaupunginvaltuusto

työntekijän eroamisistä. Kaupunginvaltuusto hyväksyi kaupunginhallituksen ehdotuksen kaupungin sekä Helsingin kunnallisten työntekijäin ja viranhaltijain yhteisjärjestön väliseksi työehtosopimukseksi (1.4. 268 §, kunn. as. kok. n:o 32).

Kaupunkiliiton toimiston ilmoituksen mukaan tulivat samoin kuin ulkomaanliikenteessä noudatetut työehtosopimukset kaupunkien satamajäänmurtaajain laivan- ja konepäällystää ja miehistää koskevat työehtosopimukset irtisanotuiksi päättymään 31.1.1970. Satamajäänmurtaajia koskevissa työehtosopimuksissa oli pääosiltaan noudatettu ao. työntekijäjärjestön ja Merenkulun Työnantajaliiton kesken tehtyjen, ulkomaanliikenteessä olevia aluksia koskevien työehtosopimusten määräyksiä ja sopimustuloksista päästiin ko. järjestöjen kesken yksimielisyyteen siten, että uudet työehtosopimukset tulevat voimaan 1.1.1970 lukien. Palkkalautakunta, ilmoitti että kaupunginvaltuuston 7.5.1969 hyväksymään kaupungin eräiden alusten laivanpäällystää koskevaan työehtosopimukseen tehtävistä muutoksista oli päästy yksimielisyyteen Suomen Laivanpäällystöliiton kanssa. Muutokset perustuivat Kaupunkiliiton suositukseen. Kaupunginvaltuusto päätti hyväksyä kaupungin eräiden alusten kansipäällystön uuden työehtosopimuksen (10.6. 452 §, kunn. as. kok. n:o 90).

Kaupunkiliiton ko. kirjeeseen viitaten palkkalautakunta ilmoitti, että kaupunginvaltuuston 7.5.1969 hyväksymään konepäällystön työehtosopimukseen tehtävistä muutoksista oli päästy yksimielisyyteen Suomen Konepäällystöliiton kanssa. Kaupunginvaltuusto hyväksyi lautakunnan esittämän kaupungin alusten s/s Otson ja m/s Turson konepäällystön uuden työehtosopimuksen (10.6. 453 §, kunn. as. kok. n:o 91).

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 25.6.1969 m/s Korkeasaaren sekä hinaajien H-3 ja H-4 konepäällystön työehtosopimuksen. Suomen Konepäällystöliitto oli määräajassa sanonut irti työehtosopimuksen ja esittänyt muutos-

ehdotuksensa. Konepäällystöliiton kanssa käydyissä neuvotteluissa oli päästy yksimielisyyteen sopimukseen tehtävistä muutoksista. Lautakunnan ehdotuksen mukaisesti kaupunginvaltuusto päätti hyväksyä kaupungin alusten m/s Korkeasaaren ja hinaajien H-3 ja H-4 konepäällystön uuden työehtosopimuksen (10.6. 455 §, kunn. as. kok. n:o 92).

Samaten oli kaupunginvaltuuston v. 1969 hyväksymään satamajäänmurtaajain väen työehtosopimukseen tehtävistä muutoksista päästy yksimielisyyteen Suomen Merimies-Unionin kanssa. Kaupunginvaltuusto päätti hyväksyä mainitun työehtosopimuksen esitetyssä muodossa (10.6. 454 §, kunn. as. kok. n:o 93).

Helsingin kaupungin maataloustyöntekijäin ammattiosasto irtisanoi 27.11.1969 maataloustyöntekijäin työehtosopimuksen päättymään 31.12.1969. Uutta sopimusta koskevat neuvottelut aloitettiin 16.3.1970, jolloin ammattiosasto esitti työehtosopimusta muutettavaksi tuntipalkkaisten työntekijäin yleiseen työehtosopimukseen tehtyjä muutoksia soveltuvilta osin noudattaen. Lisäksi oli esitetty sopimuksen 5 §:n määräyksiä tarkistettaviksi perustuntipalkkojen osalta. Yksimielinen neuvottelutulos saavutettiin 18.3. Kaupunginvaltuusto päätti hyväksyä Helsingin kaupungin ja Helsingin kaupungin maataloustyöntekijäin ammattiosaston kesken tehtäväksi lautakunnan esittämän työehtosopimuksen allekirjoituspöytäkirjoineen (15.4. 293 §, kunn. as. kok. n:o 39).

Kaupungin palveluksessa työsuhhteessa olevien vuosilomasäännön muuttaminen. Kaupunginvaltuusto päätti muuttaa ko. vuosilomasäännön 3 §:n 1 mom:n 3 kohdan. Siinä määriteltiin lomapäivien määrä vuoro- ja yötyötä tekevien ym. osalta eräissä tapauksissa (27.5. 391 §, kunn. as. kok. n:o 51).

Kaupungin maksamien eläkkeiden tarkistaminen ja eläkesääntöjen muuttaminen. Kaupunkiliiton toimisto antoi yleiskirjeellään n:o A 5/5.2.1970 suosituksensa eläkkeiden tarkistamisesta ja eläkesääntöihin tehtävistä

muutoksista. Eläkkeiden tarkistamisesta järjestöjen kanssa 5.5.1970 käydyissä virallisissa neuvotteluissa päästiin yksimielisyyteen mm. siitä, että kaupungin eläkesääntöjen eläkkeiden tarkistusta koskevat pykälät muutetaan siten, että eläkkeiden tarkistus tulee sidotuksi yleisen palkkatason kehitykseen.

Kaupunginvaltuusto päätti kaupunginhallituksen ehdotuksen mukaisesti, että Helsingin kaupungin viranhaltijain eläkesäännön 8 ja 9 § sekä eräät leskieläke- ja kasvatusapuseränsäännön ym. kohdat muutetaan ehdotetulla tavalla (27.5. 392 §, kunn. as. kok. n:o 52).

Myöhemmin kaupunginvaltuusto päätti, että edellä päättämiensä eläkkeiden tarkistuksesta aiheutuneita, palkkalautakunnan 19.8. tekemässä esityksessä mainittuja, eräille kaupungin palveluksessa työsopimussuhteessa palvelleille liikaa maksettuja eläke-eriä ei kohtuussyistä peritä kaupungille takaisin (16.9. 670 §).

Kaupunginvaltuusto myönsi v. 1959 ja 1961 ylimääräisen eläkkeen niille veroviraston palveluksessa olleille toimihenkilöille, jotka verohallinnon muuttamisen yhteydessä siirtyivät valtion palvelukseen kaupungilta saamaansa palkkaa pienemmälle palkalle. Mainitut valtuuston päätökset ovat osoittautuneet tulkinnanvaraisiksi siltä osin, miten on katsottava toisaalta valtion ja toisaalta kunnan toteuttamien viranhaltijain palkkojen tarkistusten vaikuttavan maksettavien eläkkeiden määrään. Tästä tulkinnasta on ollut seurauksena, että rahatoimisto on suorittanut v.ien 1966—1968 aikana eläkettä, jonka kaupunginhallitus sittemmin on määrännyt suoritettavaksi takaisin. Kaupunginvaltuusto teki samanlaiset päätökset v. 1960 ja 1961 myös kaupungin palveluksesta valtion palvelukseen siirtyneen työnvälitystoimiston henkilökunnan osalta. Eräät veroviraston viranhaltijat ym. olivat anoneet, että heidät vapautettaisiin näiden liikaa maksettujen ylimääräisten eläkkeiden takaisinmaksuvelvollisuudesta. Kaupunginvaltuusto päätti koh-

tuussyistä myöntää anojille vapautuksen heille liikaa maksettujen ylimääräisten eläkkeiden takaisinmaksuvelvollisuudesta. Vastaava vapautus myönnettiin myös työnvälitystoimistosta valtion palvelukseen siirtyneiden osalta (10.6. 457 §).

Eläkkeitä koskevat asiat. Seuraaville 100 vuotta täyttäneille henkilöille päätettiin myöntää ylimääräinen eläke: leskirva Amanda Koskelalle 141.85 mk/kk 28.8.1970 lukien (17.6. 526 §); leskirva Johanna Nyforsille 141.85 mk/kk 9.8.1970 lukien (17.6. 525 §); rva Ida Saariselle 147.60 mk/kk 18.12. 1970 lukien (28.10. 791 §); nti Maria Sjöholmille 131.10 mk/kk 28.1.1970 lukien (21.1. 60 §); Antti Taivassalolle 147.60 mk/kk 21.2.1970 lukien (28.10. 793 §); siht. Elsa Tawaststjernalle 147.60 mk/kk 19.12.1970 lukien (28.10. 792 §); pianisti Helena von Wenzelille 131.10 mk/kk 21.1.1970 lukien. Sjöholmille ja Wenzelille 5.30 mk:n suuruisine erillisine lisineen sekä kaikille eläkkeisiin tämän jälkeen kulloinkin tulevine korotuksineen (21.1. 59 §).

Seuraavat raitiovaununkuljettajat oikeutettiin lukemaan hyväkseen Viipurin Sähkölaitos ja Raitiotiet Oy:ssä ja Viipurin kaupungilla palvelemissa ajat: Harri Erpilä 26.4.1933—15.5.1936 sekä 16.5.—24.10.1936 väliset ajat ja Eino Viljakainen 10.12.1933—4.5.1934, 20.4.1935—14.5.1936 sekä 15.5.1936—7.10.1939. Oikeus myönnettiin Helsingin kaupungin viranhaltijain eläkesäännön 58 ikä- ja 27 palvelusvuotta edellyttävän poikkeusluokan mukaisesti (7.1. 27 §, 2.9. 613 §).

Kaupunginvaltuusto päätti myöntää Karl Sjöholmin kuolinpesälle 23.4.1970 kuolleelle Sjöholmille ajalta 1.9.1969—23.4.1970 kuuluvan ylimääräisen eläkkeen 1.9.1969 alkaen 524 mk:n suuruisena ja 1.1.1970 alkaen tarkistettuna 567 mk:n suuruisena kuukaudelta sekä Sjöholmin leskelle Eudokia Sjöholmille 284 mk:n suuruisen ylimääräisen leskieläkkeen kuukaudelta 1.5.1970 alkaen (30.9. 706 §) sekä palosotilaan leskelle Matilda Tähdelle 222 mk:n suuruisen ylimääräisen eläk-

1. Kaupunginvaltuusto

keen kuukaudelta 1.7.1970 alkaen (14.10. 746 §).

Kaupunginvaltuusto ei ollut katsonut voitavansa myöntyä niihin ylimääräisen eläkkeen saamista koskeviin anomuksiin, joita olivat tehneet sähkölaitoksen ent. työntek. Rolf Floesselly (14.10. 746 §); vahtimest. Aleksi Lehtinen (9.12. 940 §); yhteiskuntatiet. maist. Lauri Lahtinen ja ent. työnjoht. Yrjö Nieminen (18.2. 142 §); farmaseutti Sara Lindholm (18.3. 225 §, 28.10. 794 §); ent. koneenhoit. Eino Saastamoinen (4.3. 195 §) ja lääket. lis. Thorolf Weber (29.4. 328 §).

M u u t a s i a t

Eläkkeelle siirtyneiden ottaminen kaupungin palvelukseen. Vt Tuomen ym. v. 1969 tekemän, mainittua asiaa koskevan aloitteen johdosta kaupunginvaltuusto päätti, että kaupunginhallituksen tulee hankkia pätevä lainopillinen selvitys siitä, onko hallitusmuodon 5 §:n vastaista ottaa kaupungin virkasääntöön määräys, ettei kaupungin virkoihin nimitetä eläkettä saavia henkilöitä. Lausunto päätettiin pyytää Helsingin yliopiston hallinto-oikeuden professorilta Veli Merikoskelta, joka asiaa koskevassa tarkastelussaan päätyi siihen, ettei virkasääntöön voida työllisyysnäkökohtiin nojautuen ottaa eläkeläisiä diskriminoivaa säännöstä. Päätelmää ei ollut johdettu välittömästi hallitusmuodon 5 §:stä, vaan muista oikeudellisista näkökohdista. Lausunto merkittiin tiedoksi (16.9. 667 §, khn mtö n:o 6).

Ohjeiden antaminen eräiden maksujen kantamisesta. Kaupunginvaltuusto oli v. 1955 päättänyt kaupungin viranomaisten toimituskirjoista perittävistä lunastuksista, joita oli korotettu viimeksi v. 1965. Vastaavaa päätöstä kaupungin viranomaisten oikeiksi todistamattomien jäljennösten valmistamisesta kannettavista maksuista ei ollut tehty.

Nyt valtuusto vahvisti ohjeet ko. maksujen kantamisesta siten, että päätöstä olisi sovellettava 1.7.1970 lukien (17.6. 493 §, kunn.as.kok. n:o 62).

Yhteiskuntatutkimusta koskeva yhteistoiminta Helsingin seudulla. Kaupunginhallitus valitsi v. 1969 (ks. s. 157) kolme edustajaa ko. asiaa valmistelemaan yhteistyöelimeen. Kaupungin tilastoneuvottelukunta oli hyväksynyt asettamansa työryhmän valmisteleman sopimusehdotuksen kyseisten kuntien keskeisestä yhteistoiminnasta yhteiskuntatutkimuksen ja tilastoinnin kehittämiseksi sekä sopimuksessa edellytetyn yhteistyöelimen, Helsingin seudun yhteiskuntatutkimuksen neuvottelukunnan, sääntöehdotuksen ja organisaatio- sekä kustannusarvioehdotuksen. Neuvottelukunnan tehtävänä tulisi olemaan mm. tietojen kerääminen ja ylläpitäminen Helsingin seutua koskevista, suoritteilla olevista tutkimuksista ja tilastoista, seudun kuntien yhteisten yhteiskuntatutkimusten tarpeiden selvittäminen ja sellaisten yhteiskunnallisten tutkimusten suorittaminen, joista seudun kunnille olisi yhteistä hyötyä. Neuvottelukunta oli asettanut työryhmän toimimaan v:n 1970 loppuun asti. Sen tehtävänä oli tutkimussuosituksen valmistelu, kokonaissuunnitelman laatiminen kuntien ja korkeakoulujen välisestä tutkimusyhteistyöstä sekä sihteerin töiden valvominen. Vuoden 1971 alusta esitettiin perustettavaksi erityinen tutkimusjaosto, jonka tehtävänä olisi Helsingin seutua koskevien yhteiskuntatutkimusten kokonaisvaltainen suunnittelu, suositusten tekeminen tutkimusprojekteista ja käynnistettyjen neuvottelujen hoitaminen alusta loppuun. Yhteistoimintasopimuksessa mainittujen tehtävien hoitamisesta aiheutuvat kustannukset, lukuun ottamatta varsinaisten tutkimusprojektien suorittamisesta aiheutuvia menoja, jaetaan ehdotuksen mukaan kuntien kesken neuvottelukunnassa olevien edustajien lukumäärien suhteessa. Kaupunginvaltuusto päätti, että Helsingin kaupunki osallistuu kunnallislain 136 §:n mu-

kaiseen yhteistoimintaan Espoon kauppalan ja Helsingin maalaiskunnan kanssa yhteiskuntatutkimuksen ja tilastoinnin kehittämiseksi Helsingin seudulla. Samalla kaupunginvaltuusto oikeutti kaupunginhallituksen hyväksymään asiaa koskevat sopimukset sekä vahvistamaan Helsingin seudun yhteiskuntatutkimuksen neuvottelukunnan säännöt (16.9. 647 §).

XIX kaupunkipäivät. Helsingissä 21.—22.8.1970 pidettävälle XIX kaupunkipäiville valittiin kaupungin edustajiksi valtuuston

puh.joht. Jussi Saukkonen, ensimmäinen varapuh. joht. Yrjö Rantala ja toinen varapuh.joht. Carl-Gustaf Londen, vtt Erkki Heikkonen, Anna-Liisa Hyvönen, Henrik Kalliala, Olavi Laine, Gustaf Laurent, Rakel Lehtokoski, Pentti Poukka, Terttu Raveala, Irja Salmela, Reino Tuomi, Veikko Vennamo ja Aarne Välikangas sekä varaedustajiksi vtt Inkeri Airola, Juho Antikainen, Kari Rahkamo, Pekka Vennamo, Erik Witting ja ennakontarkastaja Raimo Larjola (10.6. 417 §).

2. Oikeus-, järjestys- ja suojelutointa koskevat asiat

Oikeudenhoidon ja järjestystehtävät

Rakennustarkastusvirastoon päätettiin 1.1.1971 lukien perustaa seuraavat virat (palkkaluokka mainittu suluissa): tarkastusinsinööri (31), kaksi insinööriä (27), rakennusmestari (25), rakennusmestari (22), kaksi toimistoapulaista (8) ja toimistoapulainen (7) (10.6. 421 §).

Merkittiin tiedoksi, että lääninhallitus oli 9.12.1969 vahvistanut kaupunginvaltuuston päätöksen, joka koski rakennustyön valvonnasta kaupungille perittäviä maksuja (7.1. 19 §).

Ulosottoviraston avoinna oleva 12. pl:n ulosottoapulaisen virka päätettiin muuttaa samaan palkkaluokkaan kuuluvaksi apulaiskirjanpitäjän viraksi 1.4.1970 lukien (18.3. 223 §).

Raastuvanoikeuden vanhemman oikeusneuvosmiehen virkaan valittiin ylimääräinen vanhempi oikeusneuvosmies Raili Rekola ja nuoremman oikeusneuvosmiehen virkaan ylimääräinen nuorempi oikeusneuvosmies Helge Rontu (29.4. 325 §, 18.2. 140 §).

Suojelutointa koskevat asiat

Palolaitokseen päätettiin 1.1.1971 lukien perustaa 20. pl:aan kuuluva paloteknikon virka ja 7. pl:aan kuuluva toimistoapulaisen virka (10.6. 421 §).

Kaupunginvaltuusto myönsi palopääll. Olli Lylylle eron palopäällikön virasta 1.9.1970 alkaen (10.6. 424 §).

Kaupunginvaltuusto hyväksyi yleisten töiden lautakunnan laadittamat Kallion paloaseman saneerausta koskevat luonnospiirustukset (TRO 1109) n:o 1—9/27.1.1970 paloaseman rakentamiseksi palolautakunnan 7.4.1970 hyväksymän huoneohjelman n:o 2 mukaiseksi toiminnalliseksi keskuksiksi (2.9. 586 §).

Väestönsuojelu. Kaupunginvaltuusto oikeutti yleisten töiden lautakunnan käyttämään v:n 1969 talousarvion pääomamenoihin asuntoalueiden yhteisiä väestönsuojia varten merkitystä määrärahasta 320 000 mk Erottan kalliiosuojan rakennustöihin (21.1. 63 §).

Kaupunginvaltuusto päätti muuttaa v. 1969 Maunulan saneerattavan alueen kalliosuojasta tekemäänsä päätöstä siten, että kalliosuojaan rakennettava suojahuoneala on 1 300 m²:n suuruinen (17.6. 497 §).